

REMISSVAR

2026-03-04

Dnr: BO 2026–0012

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Remiss av promemorian Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering (Ds 2026:01)

(dnr Ju2026/00046)

Barnombudsmannens yttrande grundar sig på uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Barnombudsmannen avgränsar yttrandet på aktuell remiss till övergripande synpunkter, barnrättsperspektivet i promemorian, samt vissa särskilda synpunkter på förslag i avsnitt 4.1, 4.2 och 5.1.

Övergripande synpunkter

Barnombudsmannen välkomnar att åtgärder föreslås för att motverka onlinerekrytering av barn och ungdomar

“Jag vill varna för sociala medier och hur lättåtkomligt det är för barn att bli rekryterade eller influerade av kriminella via plattformar som TikTok och Instagram. Föräldrar inser ofta inte att barn, även när de är hemma, kan vara utsatta för faror online, vilket ställer krav på föräldrars uppmärksamhet och ansvar.” tjej

Detta berättade en av de många barn och unga som Barnombudsmannen lyssnat till i anknytning till myndighetens arbete med rapporten om brottsförebyggande arbete och hur barn kan skyddas från att utnyttjas i kriminella aktiviteter.¹ Barnombudsmannen instämmer i promemorians bild av att barn dras in i grov och organiserad brottslighet. Detta är en verklighet som visar på ett svek från vuxenvärlden i att skydda barn från kriminella miljöer.

FN:s kommitté för barnets rättigheter (Barnrättskommittén) skriver i den allmänna kommentaren nummer 25, att barn bör skyddas från alla former av utnyttjande som negativt påverkar någon aspekt av deras välfärd i relation till den digitala

¹ Barnombudsmannen, "För varje minut som går och ingen gör något för att hjälpa barn, så blir det bara värre.", en återskopiering av ett regeringsuppdrag om brottsförebyggande arbete och hur barn kan skyddas från att utnyttjas i kriminella aktiviteter.

miljön. Kommittén beskriver att utnyttjande kan anta många former, och exemplifierar bland annat med rekrytering av barn till kriminella aktiviteter.²

Mot bakgrund av detta ser Barnombudsmannen positivt på att åtgärder föreslås i syfte att motverka onlinerekrytering av inte minst barn och ungdomar till brottslighet. Vi befinner oss i en situation där passivitet inte är ett alternativ, och där ansvariga myndigheter måste kraftsamla kring åtgärder för att skydda barn att rekryteras till, utföra och utsättas för brott.

Det krävs en helhetsinsats för att skydda barn och förebygga rekrytering

Barnombudsmannen vill samtidigt framhålla att problematiken kräver en bred och samordnad insats från flera aktörer, där föreslagna åtgärder bör utgöra en del av en helhetsinsats. Barn och unga som Barnombudsmannen träffat under 2024 och 2025 – frihetsberövade, misstänkta eller dömda för brott – har återkommande beskrivit att vuxenvärlden varken reagerat eller agerat i tid, och som en konsekvens av det att de kriminella hunnit före. Som ett barn uttryckte: *"Vi har förstått hur allvarligt det är men inte ni vuxna"*.³ Deras berättelser visar att tidiga insatser är avgörande, och att vi behöver uppmärksamma och förstå barns bakomliggande utsatthet.

Barnen lyfter fram behovet av närvarande, trygga vuxna som lyssnar och kan erbjuda stöd och vägledning för att förhindra att barn hamnar i kriminella aktiviteter. Detta förutsätter ett sammanhållet vålds- och brottsförebyggande arbete från fler myndigheter. Barn och ungas röster vittnar om ett skyddsnät som inte fungerat och om ansvariga myndigheter som inte agerat i tid – vare sig för att skydda barn från att dras in i kriminalitet eller för att skydda dem från att utsättas för våld och exploatering. En av de unga tjejerna som Barnombudsmannen lyssnat till beskrev sin situation så här:

*"Jag fick ingen hjälp av socialtjänsten när jag berättade hur jag har det hemma, jag fick inte göra någonting, inte gå ut, ha kompisar och bara våld våld våld. Och jag kände mig tvungen att gå till kriminella för att få skydd. För skolan eller socialtjänsten hjälpte mig ingenting."*⁴

Alla barn har enligt barnkonventionen rätt till skydd mot alla former av våld.⁵ Barns rättigheter ska efterlevas i såväl fysiska som digitala miljöer. DSA-förordningen (EU:s förordning om digitala tjänster, The Digital Service Act)⁶ har varit fullt gällande i närmare två år och ställer krav på att digitala plattformar ska säkerställa ett effektivt system för att skydda barn från innehåll online som kan påverka deras trygghet och säkerhet.⁷ Barn och unga som Barnombudsmannen pratar med berättar dock, utöver att det förekommer rekryteringsinnehåll online, att de exponeras för omfattande våldsinnehåll. Barnombudsmannen anser att det är djupt oroväckande att barn och unga matas med våldsinnehåll som inte ska finnas i deras digitala tillvaro, men som trots allt når dem. Detta understryker att Sverige fortfarande har ett arbete kvar i att fullt ut genomföra och följa upp DSA:s

² Allmän kommentar nr 25 (2021) om barnets rättigheter i relation till den digitala miljön. Kommittén för barnets rättigheter, CRC/C/GC/25.

³ Barnombudsmannen, "För varje minut som går och ingen gör något för att hjälpa barn, så blir det bara värre."

⁴ Barnombudsmannen, "För varje minut som går och ingen gör något för att hjälpa barn, så blir det bara värre."

⁵ Barnkonventionen artikel 19.

⁶ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act>

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj/eng>

bestämmelser och tydliggöra plattformarnas ansvar att aktivt förebygga och motverka barns exponering för våldsinnehåll online, i enlighet med såväl DSA som barnkonventionen.

Barns trygghet online förutsätter vikten av ett sammanhållet agerande från samhällets sida. Endast genom en helhetsinsats kan vi både skydda barn, bekämpa brott mer effektivt och stärka barnets rättigheter.

Barnrättsperspektivet i promemorian

Barnombudsmannen noterar att ett barnrättsperspektiv inte tydligt framgår i promemorian och att barnkonventionen inte nämns. Det framgår exempelvis inte under avsnitt 11 Konsekvenser, i vilken utsträckning bedömningarna har involverat en genomförd barnkonsekvensanalys, vilket är en brist. Därtill saknas en redogörelse för huruvida barns delaktighet inkluderats i beredningen av förslagen och på vilket sätt barns egna åsikter och erfarenheter har inhämtats och beaktats. Detta är ytterligare en brist ur ett barnrättsperspektiv. En tydlig barnkonsekvensanalys, som tar hänsyn till barns egna erfarenheter och perspektiv, skulle ha bidragit till en bättre förståelse hur de föreslagna åtgärderna påverkar barn i praktiken samt säkerställt att barnets bästa beaktas i första hand. En barnkonsekvensanalys skulle dessutom kunna ge underlag för eventuella kompensatoriska åtgärder och bidra till att stärka barns rättigheter när åtgärderna föreslås träda i kraft och implementeras. Att beakta detta bli därför särskilt viktigt i det fortsatta arbetet.

4.1 En ny lag om avlägsnande av rekryteringsinnehåll

Barnombudsmannen tillstyrker förslaget att de ska införas en lag om avlägsnande av rekryteringsinnehåll, och att lagen ska reglera förutsättningarna för att avlägsna innehåll online som syftar till att rekrytera personer för att begå brott. Förslaget skapar möjlighet att effektivt avlägsna innehåll som används för att rekrytera barn och unga till kriminalitet, vilket stärker barns skydd mot våld och skadliga miljöer online. Barn och unga har beskrivit för Barnombudsmannen en verklighet online där barn möts av innehåll som normaliserar våld och kriminalitet och som ska locka dem in i kriminalitet, en av de vi träffat beskriver:

”Sociala medier, de kan söka sig dit. Nu har ju gängbrottslighet blivit en trend på sociala medier också. Alltså det har ju blivit live streaming och rapp. Man följer det som en fotbollsmatch nästan. Det är helt sjukt, folk följer det som en fotbollsmatch. Ja, den här dog, 1–0. Den här dog, 1–1. Vem är det som leder? Det är de här som leder. Det är helt sjukt att det ens...” kille⁸

Förslaget är också förenligt med Barnrättskommitténs allmänna kommentar nummer 25, som betonar att konventionsstaterna bör se till att hänsyn till varje barns bästa prioriteras i alla åtgärder som gäller bland annat reglering och hantering av den digitala miljön.⁹

Samtidigt vill Barnombudsmannen betona att kriminella aktörer kommer att hitta andra vägar att rekrytera barn när vissa kanaler begränsas. Detta förslag gäller rekrytering online. Samtidigt kan barn fortfarande utsättas för rekrytering i fysiska

⁸ Barnombudsmannen, ”För varje minut som går och ingen gör något för att hjälpa barn, så blir det bara värre.”.

⁹ Allmän kommentar nr 25 (2021) om barnets rättigheter i relation till den digitala miljön. Kommittén för barnets rättigheter, CRC/C/GC/25.

miljöer och på andra nya sätt. Myndigheter måste kraftsamla för att säkerställa ett heltäckande skydd för barn och unga oavsett i vilken miljö där rekrytering sker.

4.2 Vilket rekryteringsinnehåll ska omfattas?

Barnombudsmannen tillstyrker förslaget att lagen ska gälla rekryteringsinnehåll som sprids till allmänheten online och att det med rekryteringsinnehåll ska avses innehåll som skäligen kan antas utgöra ett led i 1. straffbar förberedelse eller stämpling till ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer, eller 2. involverande av en underårig i brottslighet enligt 16 kap. 5 a § brottsbalken. Barnombudsmannen anser att förslaget skapar möjlighet att kunna ta bort digitalt innehåll som används för att rekrytera barn och unga till allvarlig brottslighet, vilket stärker deras skydd mot våld och exploatering online.

Barns egna erfarenheter visar att föreslagna åtgärder är nödvändiga. En tjej som Barnombudsmannen lyssnat till sätter ord på situationens allvar:

*"Men alla de här äckliga gängen som finns i detta landet. Jag vill se att de inte får med sig de här barnen. Alltså. Alltså jag mår illa när jag tänker på det. För att alltså det är barn. De ska liksom sitta i sandlådan och leka. De ska inte springa runt med vapen. Helt stört."*¹⁰

Samtidigt är det viktigt att förslaget i praktiken genomförs på ett sätt som stärker barns skydd, vilket kräver att behörig myndighet har de resurser och strukturer som behövs för att åtgärderna ska fungera i praktiken och göra verklig skillnad. Tillämpningen behöver även följas upp och utvärderas noggrant och systematiskt för att se till att de bidrar till önskad effekt.

5.1 En möjlighet att besluta förelägganden om avlägsnande införs

Barnombudsmannen tillstyrker förslaget att en behörig myndighet som regeringen bestämmer ska kunna förelägga en värdtjänstleverantör att avlägsna rekryteringsinnehåll. Barnombudsmannen instämmer i att det framstår som lämpligt att Polismyndigheten, som idag är svensk behörig myndighet enligt TCO-förordningen (förordningen om terrorisminnehåll online), även utses till behörig myndighet när det gäller detta förslag.

Beslut har fattats av barnombudsmannen Juno Blom. Föredragande i ärendet har varit utredare Linnéa Jaurell. I den slutliga handläggningen av ärendet har även biträdande avdelningschefen och chefsjuristen Tove Björnheden deltagit.

Juno Blom
barnombudsman

¹⁰ Barnombudsmannen, "För varje minut som går och ingen gör något för att hjälpa barn, så blir det bara värre."